

**ВПРОВАДЖЕННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕС
ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «СОЦІАЛЬНА РОБОТА»**

© Юрій Вінтюк, 2014

Обґрунтовано необхідність створення, наведено дані про розробку, а також представлено програму навчального курсу для фахівців спеціальності «Соціальна робота», що має за мету надати їм необхідні знання про застосування сучасних комп'ютерних технологій (КТ) в їхній майбутній діяльності за обраним фахом.

Ключові слова: соціальна робота, комп'ютерні технології, реабілітація, програма.

The necessity of creation shows the development and also the programme of the training course for professionals of the speciality "Social work", which aims to provide them with the necessary knowledge of the use of modern computer technology (CT) in their future activities in the selected speciality.

Key words: social work , computer technology , rehabilitation, programme.

Вступ. Викладання соціальних і гуманітарних дисциплін належить до тих галузей діяльності, які, в силу своїх специфічних особливостей, погано піддаються комп'ютеризації і, внаслідок цього, до сьогодні є найменше комп'ютеризованими. Проте і тут протягом останнього десятиліття відбулися значні позитивні зміни. Так, студенти, що навчаються у Національному університеті «Львівська політехніка» за спеціальністю «Соціальна робота» вивчають декілька дисциплін комп'ютерного спрямування, або ж спеціальні дисципліни, що мають комп'ютерне забезпечення. Так, на I курсі вони вивчають предмет «Інформатика», який надає загальні знання про роботу з комп'ютерами, студенти вчаться працювати з різними прикладними програмами, які потрібні будуть їм у майбутньому як при навчанні, так і при роботі за обраним фахом. На II курсі вони вивчають предмет «Математична статистика і теорія ймовірностей», яким оволодівають у комп'ютерних класах, оскільки даний курс має повне комп'ютерне забезпечення навчального процесу. Згодом, на IV курсі студенти опановують предмет «Математико-статистичні

методи в соціології”; а також вивчають спеціалізовані курси “Актуальні проблеми соціального забезпечення” і “Антигноблення в соціальній роботі”; всі вони мають комп’ютерне забезпечення. Два останні курси лабораторні, вони передбачають виконання завдань, які зустрічаються в повсякденній практичній діяльності соціального працівника, з пошуком необхідної інформації у мережі Інтернет. Проте спеціалізованого курсу, який би висвітлював сучасні можливості застосування КТ у практичній роботі соціального працівника, в навчальних програмах підготовки фахівців цього напрямку наразі немає, що й зумовлює актуальність даного дослідження. Отже, проблема, що перебуває у центрі розгляду в даній роботі, може бути сформульована наступним чином. Сучасний стан розвитку суспільства вимагає від фахівців усіх сфер знання сучасних КТ, які широко застосовуються в різних галузях діяльності, проте фахівці, які навчаються за спеціальностями соціальної галузі, не отримують необхідних для них знань. На виявлення і використання можливостей вирішення вказаних суперечностей і спрямоване дане дослідження.

Мета дослідження: обґрунтувати необхідність створення, розробити і представити програму навчального курсу для фахівців спеціальності «Соціальна робота», що має за мету надати їм необхідних знань про застосування сучасних КТ в їхній майбутній діяльності за обраним фахом.

Завдання дослідження:

- здійснити огляд фахової літератури для пошуку матеріалу на обрану тему;
- розглянути наведені в літературі можливості для застосування КТ у практичній діяльності сучасного соціального працівника;
- на основі проведеної роботи скласти навчальну програму курсу, призначеного для фахової підготовки студентів, що навчаються за спеціальністю «Соціальний працівник»;
- зробити висновки з проведеної роботи і накреслити перспективи подальших досліджень у даному напрямку.

Основна частина. Щоб дізнатися, які саме знання необхідно надати майбутнім соціальним працівникам, потрібно з’ясувати, які різновиди діяльності вони будуть виконувати у своїй повсякденній діяльності за обраним фахом, які з них передбачають можливість застосування комп’ютерів і КТ, і які знання та навички роботи, необхідні для цього, наявні у студентів. Застосування КТ у роботі сучасного соціального працівника передбачає:

- ведення обліку клієнтів та їхніх потреб (передбачає вміння працювати з базами даних та і.);

- знаходження необхідної інформації – для пошуку необхідних ресурсів, партнерів, співвиконавців та інших зацікавлених осіб (передбачає вміння працювати в мережі Інтернет);
- ведення листування з різними інстанціями і складання звітів про виконану роботу (передбачає вміння працювати з текстовими редакторами);
- здійснення реабілітації (соціальної, психологічної та фізичної) різних груп клієнтів, які через дезадаптацію до наявних умов потребують допомоги соціальних служб та і. (передбачає вміння працювати зі спеціальними програмами).

Знання, необхідні для виконання перших трьох з перелічених видів діяльності, студенти отримують у ході освоєння навчальних курсів, що викладаються зараз, проте цього не можна сказати про останню галузь. Проте найбільші можливості для застосування КТ у практичній діяльності соціального працівника відкриваються саме при здійсненні реабілітаційної роботи з клієнтами. Крім цього, дана діяльність належить до найрозповсюдженіших і затратних у їхній повсякденній роботі. З огляду на це доцільно розробити і запровадити у навчальні програми підготовки студентів за вказаним фахом спеціалізований курс “Комп’ютерні технології в реабілітації”.

Перша стадія проведеного дослідження передбачає здійснення огляду літератури, для вивчення наявних можливостей застосування КТ у вказаній галузі. Оскільки обсяг даної публікації не дає змоги навести результати здійсненого огляду літератури, з ним можна ознайомитися у повнішій публікації з даної теми [1].

Наступна стадія проведеного дослідження передбачає здійснення викладу виявлених можливостей застосування КТ у спеціальній навчальній дисципліні. У результаті проведеного дослідження було розроблено наступну навчальну програму запропонованого курсу. Вона передбачає викладання студентам старших курсів спеціальності «Соціальна робота» предмету “Комп’ютерні технології в реабілітації” в обсязі: лекційних занять – 16 год, практичних – 16 год., а також проведення самостійної роботи. Передбачено вивчення таких тем і розгляд при цьому наступних питань.

1. Розвиваюче ігрове середовище і його застосування в реабілітації засобами сучасних КТ. Розвиваючі ігри, їхні різновиди, призначення і способи реалізації. Ігрове конструювання. Інтерактивні комп’ютерні ігри. Специфіка комп’ютерних рольових та сюжетних ігор, та їхнього застосування з реабілітаційною метою.

2. *Розвиваюче навчальне середовище та його застосування в реабілітації засобами сучасних КТ.* Соціальна реабілітація за допомогою навчання. Принципи програмного навчання. Програми-репетитори. Програми-екзаменатори. Програми-симулятори. Програми-тренажери. Дистанційне навчання в мережі Інтернет. Специфіка навчальних програм та їхнє застосування.

3. *Розвиваюче комунікативне середовище та його застосування в реабілітації засобами сучасних КТ.* Спілкування в чатах. Спілкування в соціальних мережах. Взаємодія з тримірними представниками. Невербальне спілкування в мережах. Робота в команді. Специфіка комунікації у спілкуванні та реабілітації за допомогою КТ.

4. *Розвиваючі програми для реалізації трудової діяльності: їхні можливості і застосування.* Терапія діяльністю. Трудова діяльність. Спортивна діяльність. Творча діяльність. Специфіка застосування КТ для терапії різними видами діяльності.

5. *Комп'ютеризовані психотерапевтичні методики.* Формування емоційних станів. Формування поведінкових реакцій. Подолання фобій. Подолання посттравматичних стресів. Специфіка реалізації психотерапевтичних впливів за допомогою КТ.

6. *Поновлення функцій організму із застосуванням КТ.* Поновлення функції слуху. Поновлення функції мовлення. Поновлення функції зору. Поновлення відчуттів. Поновлення рухових функцій. Специфіка застосування КТ для поновлення функцій організму.

7. *Розширення фахових можливостей в реабілітації із застосуванням КТ.* Програми для професійної діагностики. Корекційні програми. Формуючі програми. Відеотелефонний Інтернет-зв'язок і його застосування у фахових цілях. Особливості застосування КТ у фаховій діяльності.

8. *Автоматизація наукових досліджень.* Проведення експериментальних досліджень із застосуванням КТ. Проведення Інтернет-опитувань. Моделювання процесу реабілітації. Моделювання управлінських впливів. Проведення Інтернет-семінарів. Статистичне опрацювання результатів досліджень.

Для закріплення поданого теоретичного матеріалу за кожною з тем передбачено проведення практичного заняття, на якому передбачено навчити студентів використовувати відповідні комп'ютерні програми і, відповідно, сформувані необхідні навички роботи з ними. Особлива увага при цьому надається веденню обліку отриманих результатів, створенню баз даних та

їхньому математичному опрацюванню.

1. *Розвиваючі ігри, що застосовуються в процесі реабілітації.* Робота з програмами для розвитку окремих психічних функцій: Snakes, Lines, Tetris та і.; а також їхніх комплексів: Incredible toons, CivCity: Rome, Civilization, Batman та і.

2. *Навчаючі програми, що застосовуються в процесі реабілітації.* Робота з програмами для вивчення мов, математики, психології спілкування та і.; а також тренажерами автомобіля, симуляторами літака, електропотяга, підводного човна, екскаватора тощо.

3. *Програми для здійснення комунікації, що застосовуються в процесі реабілітації.* Вивчення реабілітаційних можливостей сучасних засобів комунікації, мереж, а також особливостей їхнього застосування.

4. *Програми для різних видів діяльності, що застосовуються в процесі реабілітації.* Освоєння програм для здійснення трудової, спортивної і творчої діяльності: редактор зображень, музичний редактор, моделювання об'єктів, 11 x 11, Королі Льоду, конструктори спорту та і.

5. *Комп'ютеризовані психотерапевтичні методики, що застосовуються в реабілітації.* Ознайомлення з програмами для формування необхідних емоційних станів, поведінкових реакцій, подолання фобій і посттравматичних стресів, а також з особливостями їхнього застосування в реабілітаційній діяльності.

6. *Програми і апаратно-програмні комплекси, що використовуються для поновлення функцій.* Ознайомлення з програмами та апаратно-програмними комплексами для відновлення слуху, мовлення, зору, чутливості та рухових функцій, а також особливостями їхнього практичного застосування.

7. *Програми для розширення фахових можливостей у процесі реабілітації.* Робота з профорієнтаційними психодіагностичними комп'ютерними методиками: «Покликання», «Інтелект», «Соціал» та і.; а також програмами для корекції та формування різноманітних психічних функцій.

8. *Програми для автоматизації наукових досліджень і специфіка роботи з ними.* Робота з програмами, призначеними для створення експериментальних впливів, формування необхідного для проведення досліджень середовища; а також з програмами для автоматизації обчислень результатів експерименту, їхнього статистичного опрацювання тощо.

Самостійна робота студентів при оволодінні курсом передбачає повторення лекційного матеріалу, читання додаткової літератури, а також підготовку до практичних занять, підсумкового контролю знань тощо.

Висновок. Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що сучасні КТ мають широке застосування практично у всіх сферах діяльності, зокрема, у повсякденній практичній роботі соціальних працівників. Їхнє застосування дозволяє задіювати раніше недоступні можливості, розширює спектр послуг, що надаються, підвищує ефективність і культуру праці. Укладена з врахуванням цих обставин навчальна програма дозволить підвищити рівень фахової підготовки студентів, що навчаються за спеціальністю «Соціальна робота», наблизити його до сучасних світових вимог.

У подальшому передбачено провести апробацію розробленого курсу, при необхідності здійснити його доповнення або корекцію.

Література

1. Вінтюк Ю. В. Впровадження комп'ютерних технологій в реабілітаційну діяльність // Соціальні і гуманітарні проблеми людини. – 2013. – № 7. – С. 121-132.

УДК [025.341.1:004.9]:027.54(477.83-25)

Олександр Бутитер, Надія Кінаш, Тарас Паславський
Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника

СУЧАСНІ ПРОГРАМНІ РІШЕННЯ ДЛЯ ПРОЦЕСУ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ БІБЛІОТЕЧНОГО ФОНДУ (З ДОСВІДУ РОБОТИ ЛННБ УКРАЇНИ ІМ. В. СТЕФАНІКА)

© О. І. Бутитер, Н. С. Кінаш, Т. Б. Паславський, 2014

Розглянуто можливості та переваги використання сучасної АБІС для проведення інвентаризації бібліотечного фонду. Описано технологічний процес документальної перевірки наявності у ЛННБ України ім. В. Стефаника на базі Aleph 500. Представлено кількісні та часові показники з досвіду роботи.

Ключові слова: інвентаризація, підбібліотека, статус примірника, статус обробки.

The possibilities and advantages of modern integrated library system usage for library stock inventory were considered. The workflow of its documentary check for the item in the Library based on Aleph 500 was described. Quantitative and time data of the work were presented.

Keywords: inventory, sublibrary, item status, process status.